

Posudek vedoucího práce na magisterskou práci sl. Bc. Jany Thomayerové: Vysídlení Němců z bývalého okresu Horšovský Týn 1945-1948 ve světle různých pramenů. UK v Praze, FHS, Praha 2007, 130 s., 61 s. příloh. –

Bakalářská práce sl. Bc. Thomayerové představuje zajímavý příspěvek k dějinám česko-německých vztahů v českých zemích v tragickém okamžiku jejich konce po druhé světové válce. Téma vysídlení, jemuž se autorka věnuje na příkladu bývalého okresu Horšovský Týn, náleží dnes k nejaktuálnějším, nejkontroverznějším a zároveň nejfrekventovanějším tématům výše zmíněné specializace. Skutečnost, že se ho často zmocňuje neodborně také tisk a obecně veřejnost, důležitost jeho kvalitního zpracování jen zvyšuje.

Logicky rozvržená práce mapuje problém vysídlení ve sféře odborné české, německé a sudetoněmecké literatury, ve světle archivních pramenů a ve světle sudetoněmecké a české „paměti“. Autorka si jako její cíl vytkla rekonstrukci události vysídlení (včetně rekonstrukce podoby internačních táborů), „paměť“ na „odsun“ a srovnání jeho takto získaných obrazů s obrazem vysídlení v české, německé a sudetoněmecké literatuře. Volba lokality byla šťastná, jakkoliv její charakteristika na s. 6-7 není zaštitěna ani literaturou, ani prameny. Výběr pramenů (zčásti zařazených po podkapitoly vzorek) byl bohatý a pestrý (materiály ONV Horšovský Týn a Domažlice, sekretariátu ministerstva vnitra, data ze dvou položených rozhovorů s českými respondenty, z přímého zúčastněného pozorování na setkání krajanů v Německu, sudetoněmecké vzpomínky a regionální literatura, nikoliv však český poválečný tisk). Obdobně byly dobře vybrány i metody, jakkoliv autorka mohla věnovat objasnění jejich aplikace širší prostor. Mrzuté je ale, že nazývá terénní výzkum technikou, že nevěnovala větší prostor objasnění užití komparativní metody, metody obsahové analýzy i to, že deklaruje svou hodnotovou neutralitu při výzkumu (s. 13), což je nejen v nesouladu se současnými historicko-antropologickými trendy, ale také s možnostmi jedince vystoupit z jeho názorového světa. Překvapivě již v této části rozebírá sl. Thomayerová známou práci politoložky Evy Hahnové o sudetoněmeckém vzpomínání a zapomínání, jejíž závěry ovšem ve své analýze využila jen málo. Za negativní stránku práce pokládám Thomayerové chybějící orientaci na teoretickou literaturu, což se nejvíce projevuje právě v částech věnovaných „paměti“. Naopak příkladný je popis jednotlivých využitých pramenů. Již v první části se ovšem setkáváme s jednotlivými dílčími závěry práce, což je nestandardní postup.

Obraz vysídlení v odborné literatuře se záslužně snaží o zasazení těchto titulů do celkového společenského kontextu, zabírá profilující české práce, z nichž se snaží vypreparovat autorův postoj. Jen těžko lze však souhlasit s názorem, že se historik Křen „zříká jakéhokoliv morálního hodnocení“ (s. 24) na tzv. odsun. Je také škoda, že se v této části práce autorka nerozhodla zabrat i dalšího historika: Leonciniho, případně že nesrovnala názory velmi selektivně zastoupených německých a sudetoněmeckých historiků s tradičními sudetoněmeckými autoobrazy. Za neuvážlivé pokládám i kladení Brügelovy práce vedle práce Hilfovy, právě tak jako nezařazení dokumentu českých historiků Historikové proti znásilňování dějin do celkového českého „obrazu“.

Vlastní analýzu budovala sl. Thomayerová na relativně zdařile podaném nástinu vývoje německo-českých vztahů v meziválečném a válečném období. Zde zdařile využila prameny z okresního archivu Domažlice, bohužel již však ne historickou literaturu. Podstatně povedenější je kompilace věnovaná obecně vysídlení v profilujících českých dílech. Jádro práce ovšem tvoří obraz vysídlení v archivních pramenech a ve dvou „pamětech“. Autorku je nutno pochválit za shromáždění velké sumy materiálu i za jeho uvážlivou a solidní prezentaci. Vystupuje z ní plastický portrét výchozích podmínek německé menšiny po roce 1945, právě tak jako životní podmínky v internačních táborech. V citlivém popisu Thomayerová ukázala navíc širší škálu chování Čechů k Němcům po skončení války než odborná literatura.

Obdobně citlivý je i popis tří poválečných a x starších sudetoněmeckých vzpomínek. Autorka si správně uvědomila nutnost zkoumat, kdy a za jakým účelem vzpomínky vznikaly, i osobnost jejich tvůrců (v dobrých profilech mi scházelo pouze věkové zařazení). Správně určila také hlavní motivy vzpomínek, aniž by se však opírala o odbornou literaturu o oral history, „paměti“ apod. Neméně zajímavý je i obraz, který poskytuje regionální sudetoněmecká literatura, jakkoliv bych uvítala její ještě důkladnější rozbor. Pohled na vysídlení z pozice dvou zprostředkovaných „pamětí“ si dobře všimnul rozdílů v německém a českém vzpomínání. Závěr přehledně a velmi podrobně zopakoval dílčí shrnutí jednotlivých kapitol a zdařile se pokusil o stanovení specifík místního „odsunu“.

Sl. Bc. Thomayerová předložila rozsáhlou, na bohatých pramenech budovanou práci, jejíž téma je více než aktuální. Při shromažďování pramenů projevila velkou vytrvalost a píli. Přestože je její práce v teoretickém ohledu leckde nedotažená, to se projevuje i v samotném závěru, jsem přesvědčena, že si pro výše zmíněné kvality i pro velmi citlivý a vyvážený popis událostí zaslouží hodnocení *výborné ve spodním bodovém pásu*.

V Praze 15. března 2007

PhDr. Blanka Soukupová, CSc.